

HEMŞİRELİK MESLEĞİNDE TIBBİ UYGULAMALARDAN DOĞAN SORUMLULUKLAR

AV.NESRİN ÖZKAYA
Adli Bilimler MA,Hastane ve
Sağ.Kur.Yön.MBA
Kamu Hukuku Doktora Öğc.

Sunu planı

- Tıbbi uygulama kapsamında yasal sorumluluklara teorik açıdan genel bakış (Tıbbi Uygulama Hatalarında ceza, tazminat ve disiplin hukuku)
- Yargıya Yansıyan Hemşirelik Hizmetleri Kaynaklı Suçlamalar ve Tavsiyeler

Standart Tıbbi Uygulama/Standart Hemşirelik Uygulamaları

“Denemeler sonucunda faydalı olduğu tıbben benimsenmiş, bu nedenle yaygın olarak kullanılan ve güncelliğini koruyan tıbbi kural ve uygulamalardır.”

TIBBİ UYGULAMA HATASI/TIBBİ MALPRAKTİS

Sağlık mesleği mensubunun tıbbi uygulamalar sırasında standart uygulamayı yapmaması, beceri-özen eksikliği veya hastaya gerekli uygulamayı yapmaması-geç yapması-eksik yapması ile oluşan zarar olarak tanımlamak mümkündür.

TIBBİ UYGULAMA HATASI

Tıbbi uygulama hataları denildiği zaman birçok kişinin aklında hekim hataları kavramı belirir. Ancak uygulamada diğer sağlık mesleği mensuplarının/hemşirelerin verdikleri sağlık hizmeti ile ilgili uygulama hataları bu kapsamadadır.

- **TIBBİ UYGULAMALARDAN DOĞAN YASAL SORUMLULUKLAR**

SORUMLULUK

**Uyulması gerekli
kurallarına aykırı
düşmenin hesabını verme
durumudur.**

TIBBİ UYGULAMALARDAN DOĞAN YASAL SORUMLULUKLAR

- a. Ceza (hapis ve adli para cezası),**
- b. Tazminat (hukuk),**
- c. Disiplin sorumluluğu**

CEZA SORUMLULUĞU

Ceza kanununu bilmemek
mazeret sayılır mı?

Türk Ceza Kanunu (TCK), sorumluluk açısından hekim ile hemşirelerin ceza sorumluluğunu ayırmamıştır. Bu nedenle hekimlerin mesleki sorumluluklarını düzenleyen tüm kurallar diğer meslekler için de geçerlidir.

SORUŞTURMA İZNİ

- Devlet memuru olan hemşirelerin ceza sorumluluğuna gidebilmek ve yargılamak için bulunulan yerin en büyük mülki amirinden soruşturma izni verilmesi gerekir. Bu izin verilmediğinde ceza kovuőturması yapılamaz. (4483 Sayılı Memurlar Ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun)

Sağlık Meslek Mensuplarını İlgilendiren Karşılaşılma İhtimali Yüksek Olan TCK' da Düzenlenen Suçlar

TCK Md 83	: Kasten Öldürmenin İhmalî Davranışla İşlenmesi
TCK Md 88	: Kasten Yaralamanın İhmalî Davranışla İşlenmesi
TCK Md 90	: İnsan Üzerinde Deney
TCK Md 91	: Organ veya Doku Ticareti
TCK Md 136, 137	: Verileri Hukuka Aykırı Olarak Verme/Ele Geçirme
TCK Md 85	: Taksirle Öldürme
TCK Md 89	: Taksirle Yaralama
TCK Md 99	: Çocuk Düşürtme
TCK Md 101	: Kısırlaştırma
TCK Md. 190	: Uyuşturucu veya Uyarıcı Mad. Kul. Kolaylaştırma

Sağlık Meslek Mensuplarını İlgilendiren Karşılaşılma İhtimali Yüksek Olan TCK' da Düzenlenen Suçlar

TCK Md 204, 205	: Resmi Belgede Sahtecilik, Resmi Belgeyi Bozmak, Yok Etmek veya Gizlemek
TCK Md 210	: Sağlık Mensubunun Gerçeğe Aykırı Belge Düzenlemesi
TCK Md.247	: Zimmet
TCK Md 250	: İrtikâp
TCK Md 252	: Rüşvet
TCK Md 257	: Görevi İhmal/Görevi Kötüye Kullanma
TCK Md 280	: Sağlık Mesleği Mensuplarının Suçu Bildirmemesi

TCK' da Kast ve Taksir kavramları

	<u>Olumsuz Sonuç</u>
Taksir	Öngörülüyor /İstenmiyor
Bilinçli Taksir	Öngörülüyor/ İstenmiyor
Olası kast	Öngörülüyor/Olursa olsun
Kast	Öngörülüyor /İsteniyor

Taksir

- 5237 sayılı TCK, 22. maddesinde hükme bağlamıştır.
- Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmemeyerek gerçekleştirilmesidir.

Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

HEMŞİRELER AÇISINDAN TIBBİ UYGULAMA NE ZAMAN HUKUKA UYGUN OLUR?

- ❑ Diplomalı bir hemşire tarafından yapılmalı,
- ❑ Hastanın tüm hemşirelik uygulamalarında aydınlatılması ve rızasının alınması,
- ❑ Müdahalenin tıbbın gerektirdiği şekilde (standartlara uygun) ve özenli bir biçimde uygulanması, komplikasyon durumunda da gerekli yönetimin yapılması durumunda hukuka uygun tıbbi uygulama olur.

AYDINLATMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Sağlık meslekleri kendi yetki alanında kalan tıbbi uygulamalar hakkında hastaya yapılacak işlemin mahiyeti, komplikasyonlar, hastaya düşen sorumluluklar, vb... konularda bilgilendirilmelidir.

Dikkat ve Özen Yükümlülüğü

Mesleğinin gerektirdiği bilgi ve deneyime sahip olduğu kabul edilerek kendisine hemşirelik Diploması verilen bir hemşirenin, kendi uygulama alanına giren ve **tıbben öngörülebilir** nitelikteki bir sonucu öngörerek davranması, bunun için gerekli olan dikkat ve özeni göstermesi beklenir.

**T.C. YARGITAY HUKUK GENEL KURULU,E. 2002/9-550,K. 2002/561,
T. 26.6.2002**

...Üniversite'ye ait hastanede hemşire olarak çalışmakta iken, yatmakta olan bir böbrek hastasının **ateşini ölçmediği halde** saat 10.00 da **ölçmüş gibi göstererek** kayıtlara (36 Derece) yazdığı görülmüştür.O sırada durumdan şüphelenilmesi üzerine 20 dakika sonra hastanın ateşinin ölçüldüğü ve (38.5 Derece) olduğu belirlenmiştir. Böbrek hastası olan bir kişinin böyle bir davranışla yüz yüze bırakılması **görevin savsaklanması** şeklinde nitelendirilmesi gerekir.

HEMŞİRELİK YÖNETMELİĞİ

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Yaşam bulgularının alınması (vücut sıcaklığı, nabız, kan basıncı, solunum)	X		

**T.C. YARGITAY 4. CEZA DAİRE,E. 2004/118181,K. 2006/10269,
T. 2.5.2006**

-’da görevli hemşire ve ebe olan sanıkların vücuda enjeksiyon biçimi farklı olan kızamık aşısı yerine gerekli **dikkat ve özeni göstermeyerek kızamık aşısı yerine verem aşısı yapmaları nedeniyle bebeklerden ...’nin bir yıl süreyle gözlem altına tutulmalarına yol açma ve kolunda iltihaplı ceviz büyüklüğünde şişlik oluşturma** eylemlerinin özel hüküm niteliğindeki **taksirle yaralama suçuna uymaktadır.**

HEMŞİRELİK YÖNETMELİĞİ

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
BCG aşısı uygulama	X	X	

Tazminat Sorumluluğu

Haksız Fiilin Unsurları

- ❑ Hemşirenin tıbbi uygulama yaparken kusuru olmalı
- ❑ Hastada zarar meydana gelmiş olmalı
- ❑ Fiil ile meydana gelen zarar arasında illiyet bağı (neden-sonuç ilişkisi) bulunmalıdır

TAZMİNATIN KAPSAMI

➤ Maddi Tazminat

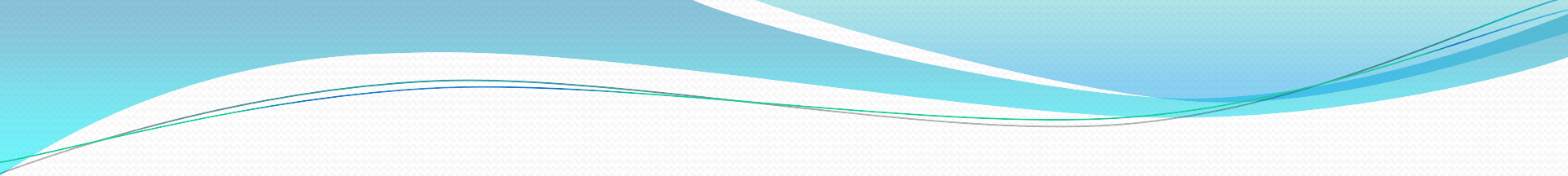
1. Defin masrafları
2. Tedavi masrafları
3. İş kaybı zararı
4. Destekten yoksun kalma tazminatı

➤ Manevi Tazminat

Çekilen acı, elem, üzüntü ve ruhi sarsıntıyı gidermek amacıyla hükmedilen parasal ödemedir.

Komplikasyon & Malpraktis

- Tıbbi uygulama sonucunda zarar var, nedensellik bağı var ama hemşirenin kusuru yoksa oluşan zararlı sonuç komplikasyon olarak değerlendirilebilir.

-
- Komplikasyon varsa uygulamayı yapan sorumluluktan kurtulur mu?

- Hasta komplikasyonlar konusunda aydınlatılmamışsa
- Rıza yoksa veya usule uygun rıza alınmamışsa
- Komplikasyon zamanında tanınmamışsa, ilgili hekime haber verilmemişse
- Zamanında tanınmış ama gerekli olan müdahaleler seri halde yapılmamışsa **KOMPLİKASYON YÖNETİMİ İYİ YAPILMADIĞINDAN ORTADA BİR MALPRAKTİS VARDIR**

- 2000 tarihinde .. Devlet Hastanesinde U.E.'ye yapılan tedavi ve **enjeksiyonun hatalı olması nedeniyle sol bacağının kangren olmasına ve kesilmesine** neden olduğundan bahisle tazminat davası açılmıştır. İdari soruşturma raporu sonucunda görevli hemşirenin kusurlu bulunması nedeniyle hakkında soruşturma izni verilmesi ve 657 sayılı Yasa uyarınca kınama cezasıyla cezalandırılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Hemşire kusurlu bulunmuş ve hastaya 58.000 TL (2000 yılından itibaren faiz işletilecektir) tazminat verilmesi kararını onamıştır.

HEMŞİRELİK YÖNETMELİĞİ

Hemşirelik Girişimi	Hemşirelik kararı ile uygulanır	Hekim kararı ile uygulanır	Hekim ile birlikte yapar
Kas içine (Intramuskuler) ilaç uygulama		X	

Tazminat Davası Hemşireyi Davalı göstererek Açılır mı?

- Devlet memuru olan hemşirenin yaptığı bir uygulamadan dolayı tazminat davası açılacaksa bu dava idareye karşı açılır. Ancak personel kusuru olursa idare, ödediği tazminatı personeline rücu edebilir.
- Özel Sağlık Hizmeti Sunucularında çalışan hemşireler için ise, hem hemşireye hem de çalışılan kurumun sahiplerine/yönetimine birlikte dava yöneltilir.

Disiplin Sorumluluğu

DİSİPLİN?

Disiplin=terbiye etmek, yetiştirmek, yola getirmek

Disiplin cezaları; ortak amaç için çalışan kişilerin düzenini sağlamak maksadıyla kendi özel mevzuatında belirlenmiş,hiçbir ceza kanununa girmeyen yaptırımlar bütünü olarak da tanımlanabilir.

DİSİPLİN SORUMLULUĞU

A-DEVLET MEMURU HEMŞİRENİN İDARİ YÖNDEN DİSİPLİN SORUMLULUĞU

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu' na tabi çalışanlar (mahalli idarelerde sözleşmeli çalışan personel dahil)

2547 Sayılı Yüksek Öğretim Kanunu' na tabi çalışanlar

926 Sayılı TSK Personel Kanunu'na tabi çalışanlar

5258 Sayılı Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanun, Yönetmelik ve sözleşme kapsamında çalışanlar

4924 Sayılı Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde Sözleşmeli Sağlık Personeli Çalıştırılması Hakkında Kanun uyarınca sözleşmeli çalışanlar

B- İŞ SÖZLEŞMESİNE BAĞLI ÇALIŞAN HEMŞİRENİN İDARİ YÖNDEN DİSİPLİN SORUMLULUĞU

DİSİPLİN CEZALARI/657 SY. KANUNA TABİ OLANLAR İÇİN

- ❖ Uyarma,
- ❖ Kınama,
- ❖ Aylıktan Kesme,
- ❖ Kademe İlerlemesinin Durdurulması,
- ❖ Devlet Memurluğundan Çıkarma,

657 sy. Devlet Memurları Kanunu 124-135. maddelerde düzenlenmiştir

DİSİPLİN CEZASINA İTİRAZ

- Disiplin cezasına karşı itiraz hakkı mevcut
- İdari yargı yolu açıktır

İŞ SÖZLEŞMESİNE BAĞLI ÇALIŞAN HEMŞİRENİN İDARİ YÖNDEN DİSİPLİN SORUMLULUĞU

- 4857 sayılı İş Kanunu 'nun 26. maddesinde; "24 ve 25'inci maddelerde gösterilen ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan hallere dayanarak işçi veya işveren için tanınmış olan sözleşmeyi fesih yetkisi bulunmakta ayrı bir disiplin hükmü içermemektedir.

Genellikle uygulamada,

- 1. Yazılı ihtar (uyarma),
- 2. Yazılı kınama,
- 3. Ücret kesme,
- 4. Tazminatsız işten çıkarma olarak disiplin sorumluluğu görülmektedir.

MESLEK ÖRGÜTÜNÜN SORUMLULUĞU

Meslek örgütlerinin disiplin cezası verme yetkisi hali hazırda hekimler/dış hekimleri açısından geçerli bir konudur. Diğer sağlık meslekleri mensupları için hazırlanan tasarı yasalaşmamıştır.

SAĞLIK BAKANLIĞI SAĞLIK MESLEKLERİ KURULU SORUMLULUĞU

KHK/663-2 Kasım 2011

Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

UZLAŞTIRMA KURULU ve SAĞLIK MESLEKLERİ KURULU oluşturulmuştur.

Ancak Uzlaştırma Kurulu 2.1. 2014 te kaldırılmıştır.

Sağlık Meslekleri Kurulu/663 Sy KHK Md. 23

- C) Meslek icrası esnasında **sonucunu öngörerek veya görevinin gereklerine aykırı hareket ederek veyahut görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek bir kişinin ağır derecede olmayan engelliliğine sebebiyet verenlerin üç aydan bir yıla kadar meslekten geçici men** edilmesine karar verilir. Bu fiillerin beş yıl içinde tekrarı hâlinde verilecek cezalarda alt ve üst sınırlar iki katı olarak uygulanır.
- Ç) Meslek icrası esnasında **sonucunu öngörerek veya görevinin gereklerine aykırı hareket ederek veyahut görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek bir kişinin ağır engelliliğine veya ölümüne sebebiyet verenlerin bir yıldan üç yıla kadar meslekten geçici menine** karar verilir. Bu fiillerin beş yıl içinde tekrarı hâlinde meslekten sürekli men kararı verilir.”

Yargıya Yansıyan Hemşirelik hizmetleri Kaynaklı Suçlamalar:

- Hekim talimatlarına uymama, beklenmeyen bir klinik tablo ile karşılaşıldığında, hekimi zamanında haberdar etmeme,
- İlaç uygulama hataları (Yanlış ilaç, yanlış doz, yanlış seçenek, yanlış teknik)
- Kan transfüzyon hataları
- Bakım uygulama hataları (Düşmeyi engellemede yetersizlik, yetersiz izlem)
- Ameliyathane hemşiresinin malzeme sayımı hataları
- Enfeksiyonu engelleyici uygulamalardaki eksiklikler (El yıkama vs talimatlara uymama)
- Doğum travay takibinde yetersizlikler,
- Adli vaka bildirimi yapılmaması şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

TIBBİ UYGULAMA HATASI İLE KARŞILAŞILMAMASI İÇİN ÖNERİLER

- Hastaya makul yaklaşım, dinleme ve değerlendirme ile iyi bir iletişim kurulması
- Hizmet içi eğitimlere ve mesleki toplantılara düzenli katılarak mesleki bilginin güncel tutulması
- Kayıtlarının usulüne uygun nitelikli tutulması, **Kayıt edilmemiş** uygulamanın yasal olarak **yapılmamış** kabul edildiği unutulmamalıdır.

TIBBİ UYGULAMA HATASI İLE KARŞILAŞILMAMASI İÇİN ÖNERİLER

- Hasta düşmelerine karşı önlem almak
- Sözlü istemlerin aynı anda sözlü tekrarı ile tarih-saat belirtilerek kayıt altına alınması ve mümkün olan en kısa zamanda ilgili hekime imzalattırılması
- Sır saklama yükümlülüğüne riayet

TIBBİ UYGULAMA HATASI İLE KARŞILAŞILMAMASI İÇİN ÖNERİLER

- Ameliyatlarda malzeme sayımının tam yapılması ve ameliyat notlarına ekletilmesi
- Doğum/travay takiplerinde özellikle ÇKS - NST 'lerin takibinde özen
- Enjeksiyona bağlı komplikasyon geliştiğinde hekime hastanın muayene ettirilmesi, hastanın evine gönderilmemesi

TIBBİ UYGULAMA HATASI İLE KARŞILAŞILMAMASI İÇİN ÖNERİLER

- İlaçların ismi, doğru hastaya uygulanıp uygulanmadığı, dozajı, veriliş yolu, ilaç reaksiyonları takip edilmesi ve beklenmeyen bir durum ile karşılaşıldığında ivedi hekime haber verilmesi
- Hastane enfeksiyonlarının gelişmemesi için yeterli önlemler alınması, hastadan hastaya enfeksiyon bulaştırılmaması, tıbbi atık ayrıştırılmasına dikkat edilmesi

TIBBİ UYGULAMA HATASI İLE KARŞILAŞILMAMASI İÇİN ÖNERİLER

- Hasta-Hemşire-Hekim arasında iletişim hatalarına yol açmayacak şekilde davranılması, takım ruhu sağlanması, yardım istemekten ve sormaktan çekinilmemesi, GÜVEN PRENSİBİ ÇERÇEVESİNDE HAREKET EDİLMESİ,
- Hemşirelik ve ebelik uygulamalarında da aydınlatılmış onam sürecinin çalıştırılması
- Başka meslektaşların, kurumun ve diğer sağlık personelinin hastanın yanında eleştirilmemesi

TIBBİ UYGULAMA HATASI İLE KARŞILAŞILMAMASI İÇİN ÖNERİLER

- Hastalara hastalıkları hakkında eğitim verilmesi, taburcu eğitimlerine dikkat edilmesi,
- Özellikle nöbetlerde hasta devir-teslimlerinin tam yapılması, iletişim hatalarına engel olunması,
- Klinik-poliklinik içi protokollerin belirlenmesi ve uyulması,
- İhbarı gerektiren adli olguların hastane polisine bildirilmesi

KAYNAKLAR

1. Aksu S.Ç., Yeni Türk Ceza Kanunu Ve Hemşirenin Sorumlulukları, tuh.trakya.edu.tr/html/hem/110.ppt (Erişim Tarihi:20.02.2012)
2. Amberson,J., Medical Professional Liability Insurance Trends in Asia, Asia Pacific Conference, Sydney, 2005.
3. Elbüken B., Sağlık Profesyonellerine Yönelik Tıbbi Uygulama Hata İddiası ile Yüksek Sağlık Şurasına Gönderilen Olguların İrdelenmesi, Marmara üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010, Danışman: Prof.Dr.M.Akif İnanıcı (Örnek olaylar, bu tez aşamasında alınan izin doğrultusunda toplanan veriler içerisinden seçilmiştir).
4. Elmas İ, Acil Tıbbi Girişimlerde Hemşirelerin Yeri ve Hukuki Sorumlulukları, <http://www.ctf.edu.tr/ctfhemhzmd/sempozyumlar/Afetlerde%20sa%C4%9Fl%C4%Bık%20y%C3%B6netimi/24%20MAYIS%202011/II.OTURUM/%C4%BoMDAT%20ELMAS/Acil%20T%C4%B1b.Gir.%20Hem.%20Sor..pdf> (Erişim Tarihi:20.02.2012)
5. Güzel, S., Yavuz, Ş., Aşırdizer, M., Adli Tıp Kurumu İhtisas Kurulları ile Yüksek Sağlık Şurası Raporları Arasında Çelişki Bulunan ve Adli Tıp Genel Kurulunda Görüşülen Malpraktis Olgularının İrdelenmesi. Adli Tıp Bülteni, 2002,7(1):14-20.
6. Nezih Varol, hasta Hekim ilişkileri Sunusu
7. Nur Birgen, Hemşirelik Hizmetlerinde Medikolegal Sorunlar <http://www.acibademhemsirelik.com/e-dergi/45/docs/medikolegal-sorunlar.pdf> (Erişim tarihi: 25.3.2014)
8. http://www.npdbhipdb.hrsa.gov/pubs/stats/2002_NPDB_Annual_Report.pdf . (Erişim Tarihi: 01.07.2009).
9. Özkaya N., 2002-2006 Yılları arasında Adli Tıp Kurumu 3.İhtisas Kurulunca Görüş Bildirilen Pediatrik Malpraktis İddialarının İncelenmesi ve Tıbbi Hataların Tespiti, İ.Ü.Adli Tıp Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,2008.Danışman: Prof.Dr.İmdat Elmas.
10. Sağlık Meslek Mensupları Birliği Kanun Tasarı Taslağı, http://www.ttb.org.tr/data/haber/agustos04/smmb_kanunu.doc (Erişim tarihi: 20.07.2011).
11. 6225 Sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, RG Tarihi: 26.04.2011, RG Sayısı: 27916.
12. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, RG Tarihi: 23.07.1965, RG Sayısı: 12056, Madde 36.
13. 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun, RG Tarihi: 14.4.1928, RG Sayısı: 863.
14. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, RG Tarihi: 12/10/2004, RG Sayısı: 25611.
15. 6023 Sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu, RG Tarihi: 31.01.1953, RG Sayısı: 8323.
16. Hasta Hakları yönetmeliği
17. Hemşirelik kanun ve Yönetmeliği
18. Askeri ceza kanunu
19. İnsan hakları ve Biyotıp Sözleşmesi
20. TTB Etik Bildirgeleri
21. Türk Medeni Kanunu
22. AYİM Web sayfası,karar özetleri
23. Kazancı bilgi bankası

**EKİP RUHUNUN YAKALANDIĞI VE
MESLEKLER ARASINDA GÜVEN İLKESİNİN
ESAS ALINDIĞI, BİRDEN FAZLA İŞİN AYNI
ANDA VE HATASIZ YAPILDIĞI BİR ÇALIŞMA
ORTAMI DİLEĞİYLE.....**

www.clipartof.com · 438728